

Voortgang van de diaconale inzet

als het lokale kerkgebouw de deuren moet sluiten

Een op de vijf kerkgebouwen in Nederland is niet meer in gebruik als kerk. Een kleine 1.400 voormalige kerkgebouwen hebben nu een culturele of maatschappelijke functie, zijn veranderd in een woonhuis of appartementencomplex, of zijn in gebruik als bedrijfsruimte. De komende jaren stijgt dit aantal aanzienlijk. Dit artikel, met tien stellingen, is bedoeld als hulpmiddel bij het nadenken over de volgende vraag: **Hoe kan de diaconale inzet verder gaan als er geen eigen kerkgebouw meer is in ons dorp of onze wijk?**

1. God verdwijnt niet als het kerkgebouw ter plaatse gesloten wordt

In de afgelopen 50 jaar versmalden de belijdenis en de beleving van het katholieke geloof helaas voor velen tot 'als je maar een goed mens bent'. De priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en vrijwilligers die nu actief zijn in de parochies en de plaatselijke geloofsgemeenschappen staan voor grote uitdagingen als het gaat om het (re)vitaliseren van het kerkelijk leven door het opbouwen en onderhouden van een levende relatie met God in Jezus Christus.

2. De Kerk is er primair voor de zielzorg: dat we een band met God opbouwen

Diaconie en de overdracht van christelijke waarden zijn een kerntaak van de Kerk. In de ruimte

van de Kerk mogen we door het persoonlijk en gemeenschappelijk gebed, door het luisteren naar Gods Woord en het ontvangen van de sacramenten groeien in geloof, hoop en liefde en daarvan ook getuigen door het doen van de geestelijke en lichamelijke werken van barmhartigheid. Op die manier word je geholpen om een innerlijke groei door te maken. Je leert om te gaan met de beperkingen en fouten van jezelf, van anderen en van de samenleving als geheel. Het lukt beter om je goede voornemens ook waar te maken.

3. Mensen blijven lokaal naar elkaar omzien en voor elkaar zorgen. Dat is de basis.

Met elkaar zijn we veel individualistischer geworden. De primaire blikrichting van heel veel mensen is: als ik het met mijn directe naasten maar goed heb. Toch zie je als je goed om je heen kijkt ook het verlangen naar meer gemeenschapszin en naar beter zorgen voor elkaar en voor de schepping, die in de Encycliek *Laudato si'* zo treffend 'ons gemeenschappelijk huis' wordt genoemd. In de Kerk als geloofsgemeenschap en liefdesbond in Christus proberen we na te gaan hoe wij het algemeen belang kunnen dienen en daardoor ook te leven en te handelen. Zo spreekt de paus over de 'familia humana', de mensenfamilie. We zijn als mensen aangewezen op elkaar. We proberen na te gaan hoe we het algemeen belang kunnen dienen. En er zijn tal van tekenen van hoop, wereldwijd. In die tekenen is de werking van Gods Heilige Geest zichtbaar. Een Kerk die dat viert en onze menselijke pogingen om het goede te doen voor God brengt, straalt vreugde en hoop uit.

4. Diaconie is vanuit de geloofsgemeenschap inspelen op wat er lokaal al gebeurt

Gods Geest kan werkzaam zijn in alle mensen van goede wil. Iets is goed als het bijdraagt aan een menselijker, rechtvaardiger en duurzamer samenleving. Die bijdrage kan ook komen van parochiële groepen. Dan heet het diaconie. De PCI bijvoorbeeld ondersteunt lokale mensen die in financiële nood zijn. De PCI kan ook onafhankelijke (vaak door kerkmensen mede gedragen) organisaties steunen, zoals de Voedselbank, de stichting Leergeld en andere organisaties die zich inzetten voor mensen die arm zijn of dreigen te vereenzamen.

5. Wil een parochie lokaal levend blijven, dan moet daar wel een aanspreekpunt blijven

Als het goed is blijven er, ook als er geen eigen kerkgebouw meer is, lokaal parochianen, die al of niet in groepsverband oog en oor zijn voor de parochie. Zij kunnen goede ontwikkelingen én noodsignalen doorgeven aan de juiste mensen. Die parochianen moet ook uitdrukkelijk gevraagd worden om dat te doen. Iedere situatie is weer anders. Een voorbeeld uit de praktijk: een caritasbestuur vraagt aan kerkbetrokken leden van de regionale stichting SchuldHulpMaatje om op huisbezoek te gaan als er via de parochie of via de hulpverlening of rechtstreeks een hulpvraag komt. Zo kan een bestuur op afstand lokaal toch slagvaardig blijven. Eenzelfde rol kan een kerkbetrokken lid van het bestuur van de K.B.O. of de Zonnebloem op zich nemen. Als hij of zij maar weet dat deze taak er ligt.

6. Hulpvragen op pastoraal of diaconaal terrein komen terecht bij een centraal steunpunt

Diaconale vrijwilligers moeten weten waar ze op parochieniveau terecht kunnen met hun vragen. Het beste is een levend contact: elkaar af en toe bellen of ontmoeten. Er moet een bekend gezicht zijn achter een telefoonnummer of een e-mailadres.

7. Het zijn lokale mensen die overkoepelende parochiële structuren dragen; daaronder ook de PCI

Nieuwe PCI-bestuurders of diaconale vrijwilligers komen niet uit de hemel vallen; ze worden lokaal gevraagd door iemand van de parochie, van het grotere geheel. Als er lokaal mensen zijn met oog en oor voor de lokale samenleving én voor de parochie, dan zijn dichtbij zulke nieuwe mensen te vinden. Zij kunnen het diaconale gezicht van de hele parochie vormgeven, wat ook lokale uitstraling heeft.

8. Hoe het ledental ook afneemt; de parochie blijft een plek voor omvorming

Er kan een groot gevoel van machteloosheid ontstaan. Daarnaast blijft er ons verlangen om samen katholiek christen te zijn. Juist de kerk is een plek waar we die gevoelens samen voor God kunnen brengen. Als de cultuur van bidden in een parochie echt aansluit bij de bestaande gevoelens en verlangens, dan raakt dat mensen in hun ziel. De aangeroepen Heilige Geest, de Helper en de Trooster, kan ons dan helpen om over ons eigen dode punt heen te komen en als gemeenschap weer naar buiten te treden met waar we goed in

zijn. We durven dan weer te getuigen van de hoop die in ons leeft (1 Petrus 3,15).

9. Heel belangrijk is de uitstraling van pastorale teams en vrijwilligers naar buiten

Waar een geloofsgemeenschap leeft vanuit een levend contact met God, kunnen de leden uitgroeien boven hun gevoelens van verlamming en machteloosheid. Pastorale teams hebben de belangrijke taak om aan deze cultuur van innerlijke verdieping bij te dragen. Als zij de vreugde van het geloof belichamen werkt dat aanstekelijk voor vrijwilligers in allerlei werkvelden, waaronder de diaconie. Er komen dan ook meer mensen die zich melden voor de opleiding tot diaconaal assistent.

10. De toekomst van de kleine kernen en van de wijk is ook een zorg van anderen

Het is voor een lokale geloofsgemeenschap belangrijk om te onderzoeken wat de overheid en anderen doen voor de leefbaarheid. Zo kun je ook op het spoor komen van blinde vlekken en kijken of je vanuit je geloofsgemeenschap daar iets voor kunt bedenken. De winnaar van de Ariëns Prijs voor Diaconie 2019 is een voorbeeld van zo'n lokaal initiatief. Een paar parochianen zetten iets nieuws op: mannen met niet-aangeboren hersenletsel weten elkaar voortaan te vinden.

Hans Oldenhof, diocesaan diaconaal werker
(is bereid hier lokaal een avond over te verzorgen)

Foto's:

- een kerkgebouw dat een andere bestemming kreeg: de Theaterkerk in Bemmel
- Kears unne mekaar bij de uitreiking van de Ariëns Prijs voor Diaconie 2019